

2020

ערכת חדר נושאי לחג הסיגד

לכיתה, לתלך או לחיק הטבע...

ענף הזהות והתודעה היהודית

ערכת חדר נושאי לחג הסיגד

קהל יעד: חיילים. גורם מעביר: מפקדים. משך זמן: 30-60 דק'

מפקד/ת יקר/ה!

ב-כט' בחשוון, שבעה שבועות לאחר יום הכיפורים, חוגגים יהודים בני העדה האתיופית את חג הסיגד – יום הסגידה (השתחויה) לה' וחידוש הברית עימו.

לפניכם עזר לפעילות חדר נושאי בנושא חג הסיגד שמטרתה חיזוק ההיכרות עם חג הסיגד וקיום שיח חינוכי- ערכי סביב החג.

מטרות הפעילות:

החיילים יסיקו מהם המעשים והערכים המובילים על מנת לפעול באחדות ביחידה.

מטרת העל:

- החייל יגדיר מהו חג הסיגד.
- החייל יסביר מדוע חוגגים את החג.
- החייל ישווה בין ערכי חג הסיגד לערכים מרוח צה"ל.

מה בערכה?

1. עזרים להדפסה, לגזירה והדבקה לפי כל קיר.
2. רעיונות למערכים חינוכיים מלווים לחדר הנושאי.

מה נדרש לארגן מהיחידה?

1. חדר, אזור או תלק שעליו אפשר להדביק את כל הדפים לחדר הנושאי.
2. מסך עם מקרן ורמקול שמחובר למחשב אזורי.
3. אלבדים לקישוט הקירות/ התלק.
4. כיבוד וקישוטים נוספים לבחירה.

מהלך הפעילות:

לפעילות בחדר הנושאי יהיו שני חלקים, משך הזמן של החלק השני תלוי באיזה מערך תבחרו.

חלק ראשון- זמן חופשי בחדר הנושאי, זמן בו החיילים יכולים להסתובב ולהסתכל. בחדר 4 קירות:

א. קיר 1- קיר העובדות- 9 עובדות על מסורות ומנהגים בחג הסיגד.

ב. קיר 2- קיר העלייה לירושלים- בקיר זה יש שני חלקים: חלק א'- שירים, ציטוטים וסיפורים על העלייה. חלק ב'- מידע על מבצעי העלייה לירושלים.

ג. קיר 3- קיר שיתופי- קיר בו יכולים החיילים לכתוב ולשתף, ככל שיהיו יותר חיילים כך זה יהיה מרשים יותר.

ד. קיר 4- קיר דיגיטלי- בקיר זה יוקרנו שירים/ סרטונים במהלך כל הפעילות. באפשרותכם לכנס את כולם סביב הסרטון/ הלומדה ולקיים פעילות ושיח משותף. (מצורפים קישורים לסרטונים, לשירים וללומדה).

איך כל קיר נראה?

קיר 1-

קיר 2-

מבצעי העלייה לארץ

המבצעים היו תוכנית ממשלתית להעברת יהודים מארצות אירופה לארץ ישראל. התוכנית נקראה 'מבצע העלייה' והיא נמשכה מספר שנים. במהלך המבצע, הועברו אלפי יהודים לארץ ישראל, ונבנו קהילות חדשות. המבצע היה חלק מההכנה לקליטת המוני יהודים לארץ ישראל.

המבצע היה חלק מההכנה לקליטת המוני יהודים לארץ ישראל. המבצע נקרא 'מבצע העלייה' והוא נמשך מספר שנים. במהלך המבצע, הועברו אלפי יהודים לארץ ישראל, ונבנו קהילות חדשות.

הכניחה לעלות לירושלים

הכניחה לעלות לירושלים הייתה תוכנית ממשלתית להעברת יהודים מארצות אירופה לירושלים. התוכנית נקראה 'הכניחה לעלות לירושלים' והיא נמשכה מספר שנים. במהלך התוכנית, הועברו אלפי יהודים לירושלים, ונבנו קהילות חדשות.

התוכנית נקראה 'הכניחה לעלות לירושלים' והיא נמשכה מספר שנים. במהלך התוכנית, הועברו אלפי יהודים לירושלים, ונבנו קהילות חדשות.

הכניחה לעלות לירושלים הייתה תוכנית ממשלתית להעברת יהודים מארצות אירופה לירושלים. התוכנית נקראה 'הכניחה לעלות לירושלים' והיא נמשכה מספר שנים. במהלך התוכנית, הועברו אלפי יהודים לירושלים, ונבנו קהילות חדשות.

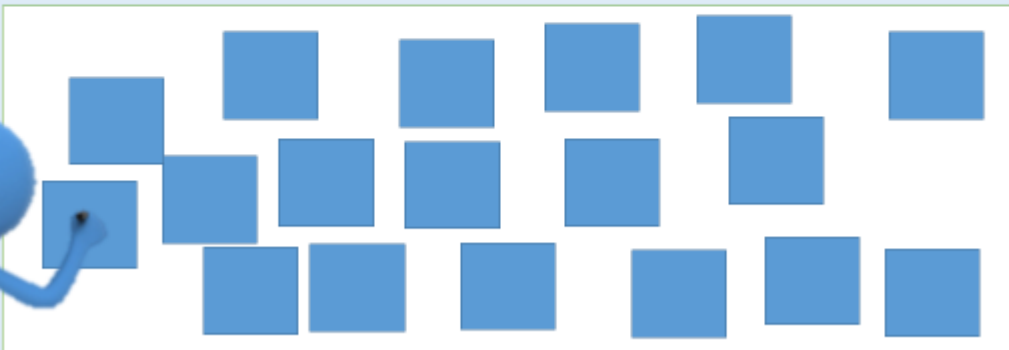

הכניחה לעלות לירושלים הייתה תוכנית ממשלתית להעברת יהודים מארצות אירופה לירושלים. התוכנית נקראה 'הכניחה לעלות לירושלים' והיא נמשכה מספר שנים. במהלך התוכנית, הועברו אלפי יהודים לירושלים, ונבנו קהילות חדשות.

קיר 3-

חלוצי המושבון של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות
החלוצים של חג המצות

דגשים למפקד:

דגשי הסברה לחג מתוך מסמך "חגים על מדים": קישור לדגשים המלאים

בכ"ט בחשוון, שבעה שבועות לאחר יום הכיפורים, חוגגים יהודים יוצאי אתיופיה את חג הסיגד – יום הסיגדה (ההשתחויה) לה' וחינוך הברית עמו, ובו מודגשת האמונה בשיבת בני העדה לירושלים וארץ ישראל כחלק משמעותי בברית זו.

מנהגי החג באתיופיה

- מעמד הברית והציפיה לשיבה לציון: חצי היום הראשון של חג הסיגד צוין בצום, טהרה והתחדשות. במרכז עמד טקס שנערך בידי ראשי העדה בראש אחד ההרים.
- מן הצום לסעודה, שמחה, נגינה וריקודים: לאחר סיום הטקס נהגו לרדת מן ההר חזרה אל הכפר בשירה וריקודים, לאחריהם קיימו 'סעודת מצווה' חגיגית לציון חתימת היום.
- ציון החג בארץ ישראל: כיום, בני העדה מתכנסים בירושלים מגיעים לטיילת ארמון הנציב ממנה הם משקיפים על העיר אליה נכספו אבותיהם - ירושלים ובליבה העיר העתיקה ומקום בית המקדש. לאחר נשיאת תפילה צועדים אל הכותל המערבי שם מתקיימות תפילות נוספות, כשהם לבושים בגדי לבן ובידיהם שמשיות צבעוניות.

מסרים מרכזיים בפעולה החינוכית לחג הסיגד בצה"ל

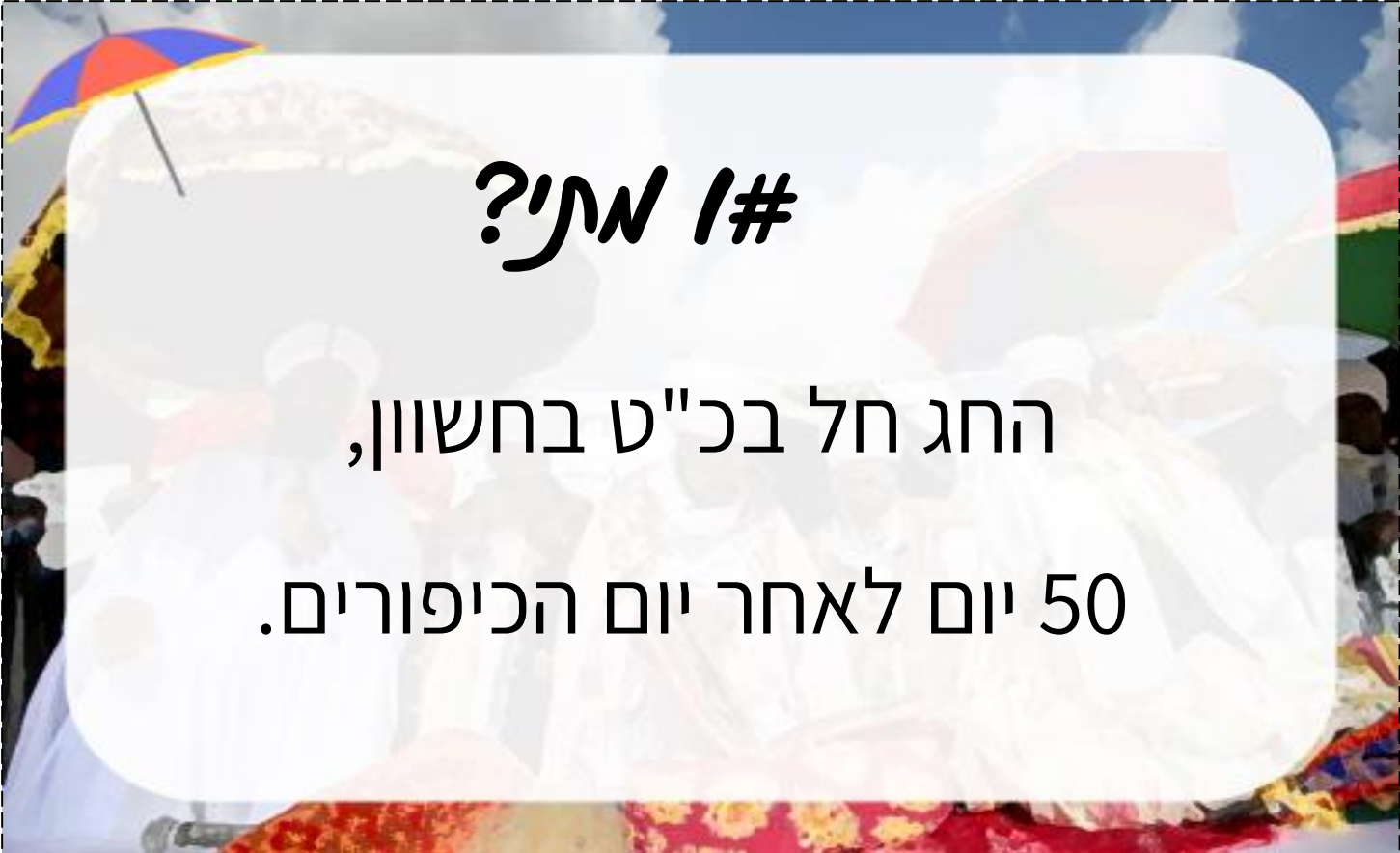
- **ערך אהבת המולדת ונאמנות למדינה**
ביום זה נהגו לבטא את הכיסופים לשוב לארץ ישראל ולספר סיפורי ניסים על ירושלים. בכך, עודדו את הקהל לשמור על זהותו היהודית ולא לוותר על התקווה לשוב לארץ ישראל. בפעולה החינוכית בצה"ל יש להדגיש שאהבת הארץ והכיסופים אליה הבאים לידי ביטוי במנהגי החג, מתבטאת בשירות הצבאי כמימוש ערך "אהבת המולדת ונאמנות למדינה".
- **ערך המקצועיות**
חציו הראשון של חג הסיגד הינו בעל אופי הדומה ליום כיפור. התהליך שהתחיל בחשבון הנפש של הפרט ביום הכיפורים, מגיע ביום זה אל שיאו בחשבון נפש כללי של החברה. בפעולה החינוכית בצה"ל יש להדגיש את חשבון הנפש בהקשר היחידתי. העיסוק במשמעות זו של הסיגד תומך את ערך המקצועיות ברוח צה"ל ("החייל ישאף לרכוש את הידע המקצועי [...] תוך חתירה לשיפור מתמיד של ההישגים האישיים והיחידתיים").
- **ערך הרעות**
התאחדות בני הכפרים השונים למקום אחד לחגוג יחדיו סביב ערכים משותפים לצורך התקדמות ותיקון החברה כולה, מבטאת את החיבור ותחושת השייכות זה לזה. בפעולה החינוכית בצה"ל יש להדגיש שכמו בצורך לתיקון החברה, גם לצורך התקדמות היחידה הצבאית נדרשים חברי היחידה לאחדות, לכידות ורעות סביב הערכים המשותפים ומימוש מטרותם – להגן על המדינה. בנוסף, היכרות עם המסורת המיוחדת של יוצאי אתיופיה מבטאת פתיחות וחיבור כלפי החיילים ומסורות השונות שלהם.
- **הערות נוספות למפקד:**
מוזמנים להוסיף עוד רעיונות, עוד תמונות, סיפורים אישיים וחוויות מהחיילים ביחידה וממקורות שונים.

חלק 1 : עזרים להדפסה על הקירות (ניתן להגדיל ולהקטין את
הפונט כמה שצריך כדי שיתאים לקיר):

קיר #1- הידעת? על חג הסיגד

כותרת לקיר:

9 עובדות שלא ידעתם על חג הסיגד...

#1 מי?

החג חל בכ"ט בחשוון,

50 יום לאחר יום הכיפורים.

" וּבְיוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֱסָפוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבִשְׁקִים וְאָדָמָה עֲלֵיהֶם: וַיַּבְדִּלוּ זֶרַע
יִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּנֵי נֹכַר וַיַּעֲמְדוּ וַיִּתְּנוּ עַל חַטֹּאתֵיהֶם:
וַיִּקְרְאוּ בְּסֹפֶר תּוֹרַת ה' אֱלֹהֵיהֶם רְבַעִית הַיּוֹם
וּרְבַעִית מִתּוֹדִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַה' אֱלֹהֵיהֶם "

#2 חג בן 2,500

בקטע זה מתואר הטקס שבו הביעו בני ישראל חרטה,

והשתחוו בעת שאישרו מחדש את הברית עם ה'

לאחר ששבו מגלות בבל.

מכאן שמו של החג – סיגד: השתטחות, סגידה.

#3 מנהגים רבים

במרכז חג הסיגד טקס חידוש הברית בין העם לאל,
הכולל קריאת קטעים מן כתבי הקודש של הקהילה
וברכות ותפילות.

#4 הרצון לעלות

התפילות בחג ביטאו את הרצון לחזרה בתשובה

וסליחה בפני ה' ואזכרו את העיר

ירושלים ואת התקווה להגיע אליה ביום מן הימים.

#5 אל ראש ההר

בני הקהילות והכפרים השונים **טבלו בנהר**,

לבשו **בגדי חג לבנים והתכנסו על הר** תוך כדי שירה

ובידיהם מטריות צבעוניות.

ההתכנסות סביב ההר מזכירה את תיאור

ההתכנסות **במעמד הר סיני** לקבלת התורה.

#6 אין חגיגה בלי אול...

בסיגד מקיימים סעודה חגיגית מלווה בשירה ובריקודים.

בה אוכלים את **הדאבו** – לחם מיוחד שנאכל

כחלק ממסורת חג הסיגד אשר סימל את הלחם

שהוגש בבית המקדש שבירושלים.

איפה היום?

כיום, בני העדה מגיעים לטיילת ארמון הנציב שבירושלים

ממנה הם משקיפים על העיר, נושאים תפילה,

ולאחר מכן צועדים אל הכותל המערבי

שם מתקיימות תפילות נוספות.

#8 הגענו כבר לירושלים ואכן...

חג הסיגד כיום הפך ליום מיוחד. מעבר לטקס המסורתי,

מתקיימות פעילויות רבות ומגוונות,

והיום כולו יוצר תחושה של פיוס ואחדות.

חוק חג הסיגר, התשס"ח-2008*

1. (א) הכנסת מכריזה בזה על יום כ"ט בחשוון כעל חג הסיגר, שיחגג מדי שנה בשנה כחג המדינה ויקרא בשם "חג הסיגר"; חל כ"ט בחשוון בשבת, יוחג חג הסיגר ביום חמישי שלפניו.
(ב) חג הסיגר הוא יום בחירה; בסעיף זה, "יום בחירה" – יום שהבחירה בידי העובד לצאת בו לחופשה או לעבוד; בחר העובד ביום כיום חופשה, יובא היום במניין ימי החופשה שלו.
(ג) שר החינוך יקבע פעילויות חינוכיות שייוחדו לחג הסיגר.
2. שר המדע התרבות והספורט יורה על קיום עצרת מרכזית לפתיחת חג הסיגר.
3. שר התעשייה המסחר והתעסוקה, לאחר התייעצות עם שר המדע התרבות והספורט, רשאי לקבוע את סוגי העובדים ואת סוגי העבודות והשירותים שאין להפסיקם בחג הסיגר, וכן רשאי הוא לקבוע את השעות וההסדרים שיחולו ביום זה.

* התקבל בכנסת ביום כ"ז בסיוון התשס"ח (30 ביוני 2008); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הכנסת – 225, מיום כ"ד באדר ב' התשס"ח (31 במרס 2008), עמ' 280.

625

ספר החוקים 2164, ר' בתמוז התשס"ח, 9.7.2008

4. סמלי חג הסיגר שר המדע התרבות והספורט רשאי לקבוע סמלים לחג הסיגר ולהסדיר את השימוש בהם.

אהוד אולמרט
ראש הממשלה

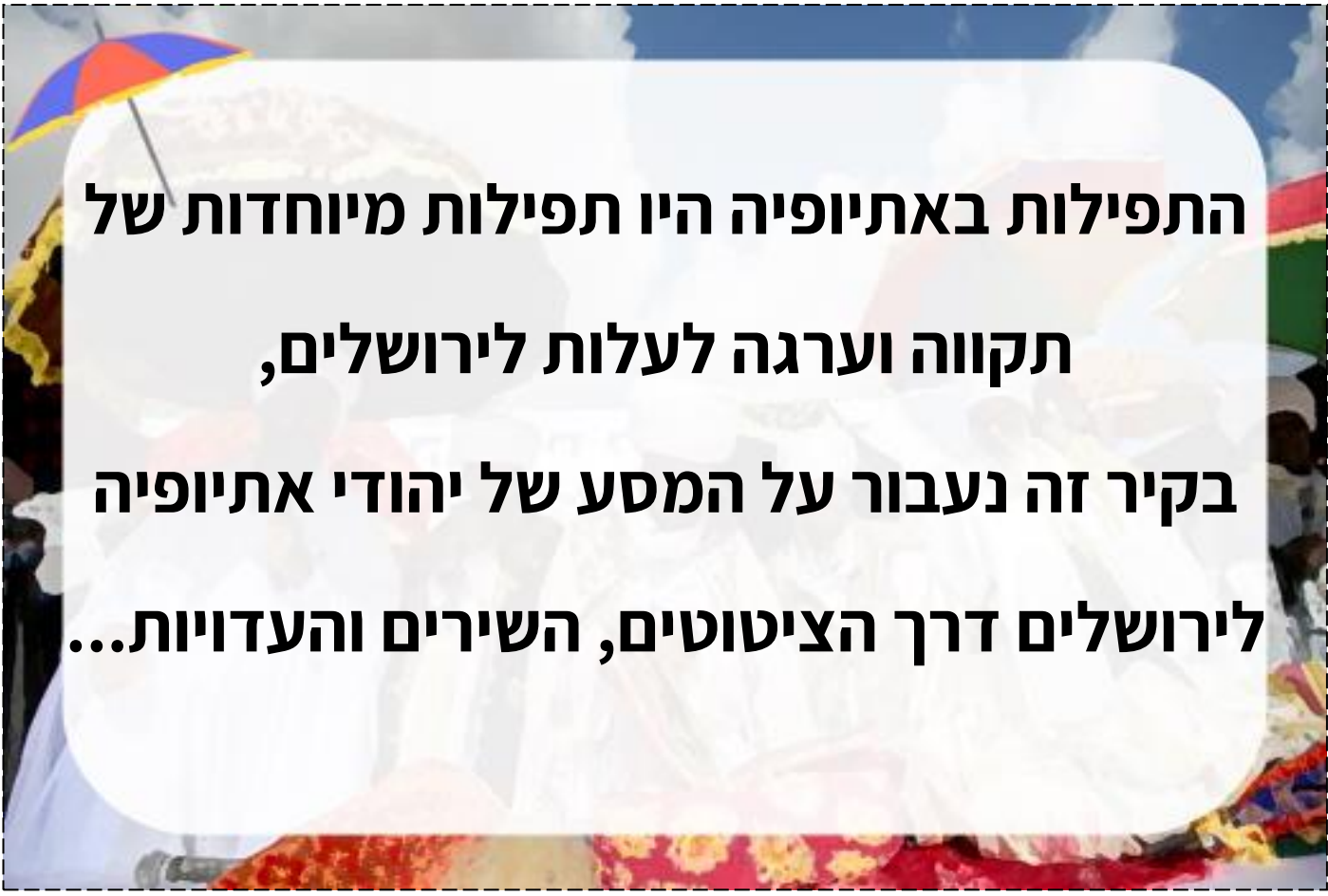
דליה איציק
יושבת ראש הכנסת

שמעון פרס
נשיא המדינה

#9 חג מאושר

בשנת 2008 אושרה בכנסת הצעת חוק חג הסיגר,
הקובע אותו כחג רשמי במדינת ישראל.

הכמיהה לאות לירושלים

**התפילות באתיופיה היו תפילות מיוחדות של
תקווה וערגה לעלות לירושלים,
בקיר זה נעבור על המסע של יהודי אתיופיה
לירושלים דרך הציטוטים, השירים והעדויות...**

"לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע

שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו,

ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש

בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי

ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב

ולהיאחז במולדתם העתיקה."

~מתוך מגילת העצמאות

אי שם

מילים ולחן: אריאל הורוביץ ותמרדה

אי שם יש מקום שנקרא שלוה

כשתגיע לשם, תיגע בעיקר

הדרך לשם ארוכה ומפרכת

כשתגיע לשם, תיגע בעיקר

ומתחילים כעת ללכת

אי שם יש מקום לחולמים

הטור הולך ולא נגמר ואף אחד לא

נעצר

הדרך לשם ערפילית ומסובכת

והתקווה להם לוחשת

ובי יש הרגשה מזמן שהאי שם

בעצם כבר כאן

כשתגיע לשם, תיגע בעיקר

האי שם כבר כאן, האי שם כבר כאן

כשתגיע לשם, תיגע בעיקר

כשאגיע לשם אגע בעיקר, כשאגיע

לשם אגע בעיקר

אי שם יש מקום לאושרו של כל

איש

כשנגיע לשם נגע בעיקר, כשנגיע

לשם נגע בעיקר

בדרך לשם יש מפולת

ועוד מעט שוב יפתח הכביש

המסע לארץ ישראל

מילים: חיים אידיסיס לחן: שלמה גרוניך

הירח משגיח מעל,
על גבי שק האוכל הדל
המדבר מתחת, אין סופו לפני,
ואמי מבטיחה לאחי הקטנים.
בסכין גם בחרב חדה
במדבר דם אימי, הירח עדי,
ואני מבטיחה לאחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת, יתגשם החלום
עוד מעט נגיע, לארץ ישראל.
עוד מעט, עוד קצת, להרים רגליים
מאמץ אחרון, לפני ירושלים.

בירח דמותה של אימי,
מביטה בי, אמא אל תיעלמי
שק האוכל שלנו אבד
המדבר לא נגמר, יללות של תנים,
ואימי מרגיעה את אחי הקטנים.
לו היתה לציד, היא היתה יכולה,
לשכנע אותם שאני יהודי.

עוד מעט, עוד קצת, בקרוב נגאל
לא נפסיק ללכת, לארץ ישראל
עוד מעט, עוד קצת, בקרוב נגאל
לא נפסיק ללכת, לארץ ישראל.

עוד מעט, עוד קצת, להרים עיניים
מאמץ אחרון, לפני ירושלים.
ובלילה תקפו שודדים,

שיר המסע / מסקי שיברו

הדרך מדברית

הדרך מתפתלת

היום מתארך

הלילה הוא מתמשך

קבוצות קבוצות של אנשים חלקם מוכרים, חלקם זרים הולכים,

מדברים

ולפתע בוכים

יש מי שלא ישלים כברת דרך הנותרת יש מי שישלים, אך מחשבתו

נודדת:

את מי קברנו ואת שמרנו.

”יזכור עם ישראל

**את בניה ובנותיה של הקהילה היהודית באתיופיה,
גברים ונשים, זקנים וטף, מאות ואלפים במספר,
שחרפו את נפשם כשקמו וצעדו אל ארץ אבותיהם,
לציון ולירושלים,
אך לא עמדו להם כוחם וגבורתם ולא זכו להגשים
את משאת נפשם.**

**יהי זכרם נצור לנצח בקרבנו ועלילות דרכם נר
לרגלינו עד עולם.”**

~הכתובת על הקיר הדרומי
באתר ההנצחה לזכר יהודי
אתיופיה שנספו בדרכם
לישראל.

**אתר ההנצחה לזכר יהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל
הוא אתר הנצחה בהר הרצל המוקדש להנצחת זכרם של
אלפים מקהילת יהודי אתיופיה אשר נספו בדרכם לישראל
בראשית שנות השמונים. האתר נחנך בשנת 2007.
מראה המבנים מייצגים את הבקתות האתיופיות והקברים
בסודן.**

גור אריה יהודה

מילים: אמיר לביא לחן: מוישלה יוסף, מבוצע ע"י להקת צופי שב"א

נו ווגנצ'ה נו זמדו הולו
בואו התקבצו ואספר לכם סיפור
סיפור עתיק יומין
על אומץ לב, ואהבה
על אמונה גדולה שלא מתה
זה אלפיים שנה.
אירוסלם
אירוסלם
אירוסלם
אירוסלם
זה סיפור על גור אריה יהודה
שאיבד את משפחתו בערבות
אפריקה
בעריסתו, עריסה של קש
הונח לצידו חומש מקודש
ועל כריכת הספר
בכתב מאיר עיניים
רשום בזהב שמה של ירושלים.
אירוסלם
על גבו זה שנים את הספר סחב
ושמר על הספר כעל בבת עינו.
אחת לשנה טיפס על הר גבוה

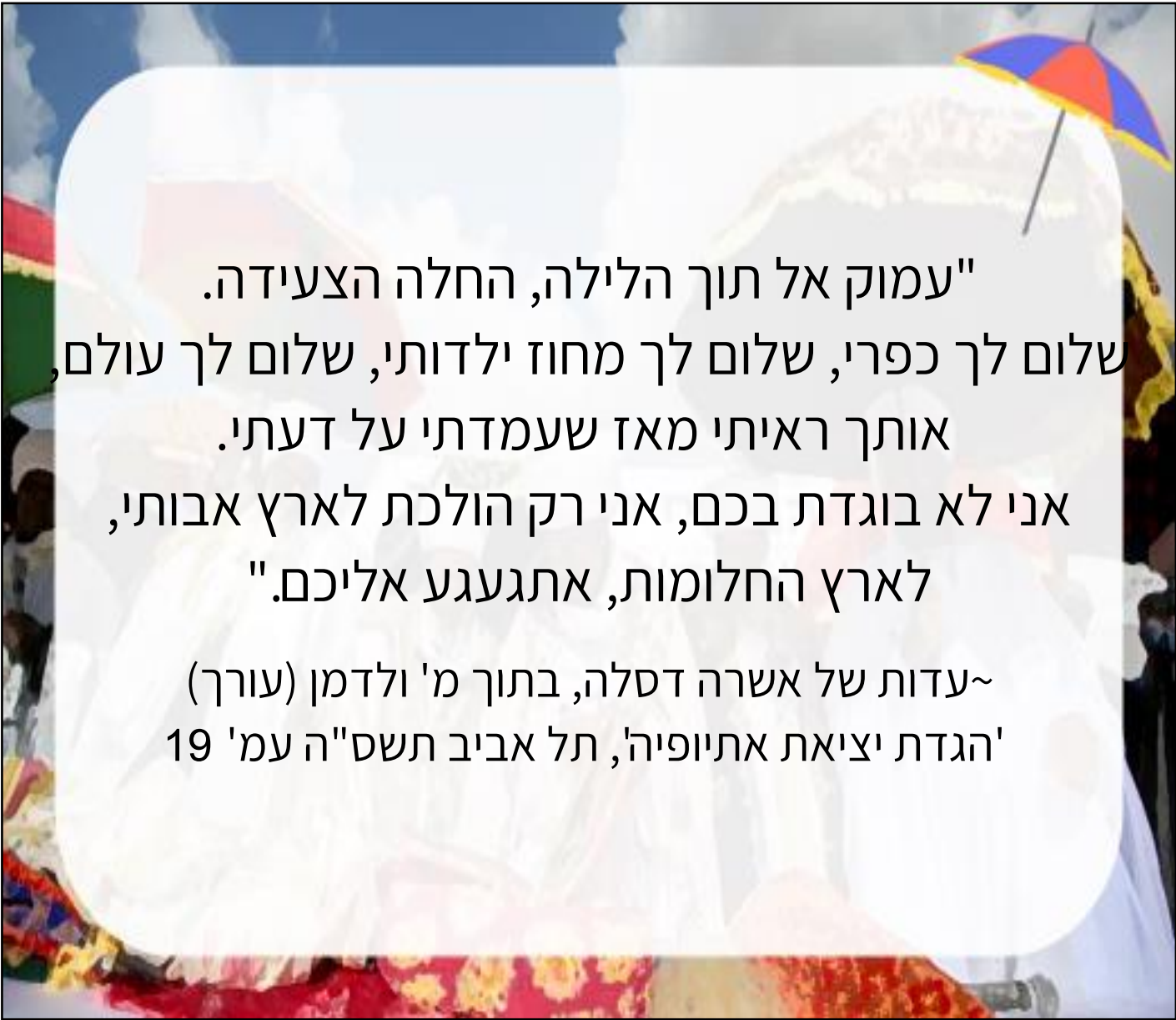
ושאג שאגת געגועים לאלוה.
מתי אתאחד עם משפחתי האובדת
כי גדול הוא העול לשמור לבד על
הגחלת.
אירוסלם, אירוסלם
אירוסלם, אירוסלם
יום אחד עת היה על ההר
הגיע לאוזנו משק כנפי העבר
חסידה ממזרח מעליו היא עברה
ובמקורה הארוך נשאה בשורה
בשער האריות אחיך עומדים
והשער חסום לתפילות הכפירים
כי חסר עוד אריה למנין – עשרה
ואתו כתב עתיק שמו אורית –
התורה.
והיכן הוא השער? שאל האריה
בירושלים העיר היא בירת ישראל.
אירוסלם, אירוסלם.
בעיניים בורקות יצא האריה למסע
בדרך לא דרך רצופה סכנה
וזינבו בו צבועים ונחשים הכישוהו
ואוכלי הנבלות במעופם ליווהו

השועלים רודפי הבצע עקבו אחריו
וחיכו לרגע בו יאפסו כוחותיו
אירוסלם, אירוסלם
אך גור אריה לא נסוג לאחור
בשארית כוחותיו התקדם אל האור
ופתאום עת כרע זב דם ושכב.
נגלתה לעיניו עיר - שלם מזהב
ובשער עמדו תשעה כפירים
נדהמים ממראה האריה השחור
"האם זה האח לו ציפינו שנים
האח לו חיכו כי יחזור?"
הזדקף גור אריה וצעד אל השער
ושאג שאגת האורית הקדומה
והנה דרך נס
אז נפתח לו השער
צעדו אלי קודש
כפירים- עשרה.
בני אתם האריה הפצוע
והאש בלבכם לא גוועה עוד תנוע
יום עוד יבוא זאת לבטח אדע
עוד נשאג עם כולם שאגה אחיד.

"... זו הייתה יציאת מצרים חדשה... לא היה כמחזה הזה... גם עיניהם כמו עינינו לא נשארו יבשות כאשר העולים החלו לרדת ממטוסיהם... משרגלם דרכה על הארץ הם השתטחו עליה והחלו לשאת תפילה. אינני יודע אם הארץ רעדה. אבל אני בטוח שההיסטוריה רעדה. ואנחנו עמדנו פעורי פה, קרועי עיניים והלומי לב למראה הנס הזה... דבר כזה לא קרה לאף עם אחר..."

ישראל השקיעה משאבים ניכרים לעלייתה ולקליטתה של קהילת ביתא ישראל. לצערי, הדבר לא נסתייע. הקליטה בארץ הייתה זרועת קשיים...היום, יום ירושלים, הוא היום בו אנו עומדים יחד ומצדיעים לאלה שיצאו לדרך ועשו ונפלו במסע ההיסטורי הזה. ירושלים, עליה חלמו, מצדיעה בכבוד לנופלים...את הצער לא נשכח. ועל הצרות עלינו להתגבר..."

~מתוך נאום נשיא המדינה שמעון פרס בטקס האזכרה הממלכתי לנספים במסע לארץ, ביום ירושלים התש"ע

"עמוק אל תוך הלילה, החלה הצעידה.
שלום לך כפרי, שלום לך מחוז ילדותי, שלום לך עולם,
אותך ראיתי מאז שעמדתי על דעתי.
אני לא בוגדת בכם, אני רק הולכת לארץ אבותי,
לארץ החלומות, אתגעגע אליכם."

~עדות של אשרה דסלה, בתוך מ' ולדמן (עורך)
'הגדת יציאת אתיופיה', תל אביב תשס"ה עמ' 19

סיפורו של עולה.

"הלכנו שלושה-ארבעה ימים לכיוון הבית של סבתא.... שם המתנו במשך חודש עד שיגיעו מספיק אנשים ותהיה קבוצה גדולה שישתלם למורי הדרך לקחת אותנו לסודאן.... בינתיים הגיע צבא של הממשלה לאזור. השהות במקום הפכה להיות מסוכנת ואנחנו ברחנו ליערות... כי באתיופיה אסור לעבור ממקום למקום בלי אישור... באותו זמן... נוצרים ומוסלמים היו מחפשים יהודים. היינו ביער כשלושה שבועות. בלילות היינו מתגנבים לאכול... בסופו של דבר יצאנו לדרך לסודאן. היינו שבעה יהודים ושני גברים מהאזור... שידעו את הדרך... בהתחלה לא רצו לקחת אותי כי הייתי קטן... הלכנו מהר. הקצב היה מהיר... אני זוכר את היום הראשון שהלכתי. לא אשכח אותו לעולם. בבוקר שלמחרת לא יכולתי להזיז את השרירים שלי... הלכנו בלילה, גם בגלל השמש וגם כדי שלא יתפסו אותנו. היה לנו אוכל יבש... במקום ללכת ישר היינו עוקפים בכל מיני דרכים כדי להגיע למקום שיש מים... כשהגענו לסודאן חשבתי שאני עולה ישר למטוס לישראל... לא ציפיתי שיכול לקחת חודש, חודשיים, שנה שנתיים בסודאן... הקטנים לא יכלו להחזיק מעמד הרבה זמן... גם חברים שלי לא החזיקו מעמד... בסופו של דבר הגעתי לישראל".

"לאחר ששתיתי וכוחותיי חזרו אלי הצעתי שנחזור לעזור לאלו שנשארו מאחור, שאם לא כן הם לא יוכלו להגיע. אני ובחור נוסף שאבנו מים בבקבוקים גדולים ושבנו על עקבותינו ברגל. מעשי נעשו מתוך מחויבות לבני עמי. אמנם פגשתי את האנשים האלה רק במהלך המסע, אבל כולם בני עמי, כולם יהודים ואולי אפילו קרובי משפחה שלא הכרתי. מלבד זאת, כל הצועדים אתי במסע היו מחויבים לעזור זה לזה".

~מדברי וובאנטה גטנה – אחד הצועדים במסע של יהודי אתיופיה.

מבצע' העליונה

לארץ

היהודים באתיופיה חיו בנתק משאר יהודי העולם, ולמעשה- עד למאה ה-19, לא ידעו כלל שיש בעולם יהודים מלבדם. כך התקיימו חיי הקהילה היהודית באתיופיה באותה מתכונת ועל פי אותם מנהגים שנשתמרו בקרב בני העדה יותר מ-2,000 שנה.

בשנת 1984 הגיעו ידיעות על מצבם הקשה של היהודים באתיופיה. נוסף על הבצורת והרעב שפקדו את אתיופיה, סבלו היהודים מרדיפות קשות של המשטר, שגייס ילדים בני 12 לצבא, אסר על קיום חוקי הדת היהודית, האשים את מנהיגי הקהילה בריגול למען ישראל ועוד. כל אלה הביאו את ממשלת ישראל להחלטה שיש להציל את יהודי אתיופיה ולהעלות אותם ארצה.

מימוש ההחלטה היה מסובך מאוד, הן בשל הריחוק הגיאוגרפי והן בשל התנאים המדיניים והיעדר יחסים בין ישראל לבין המשטר באתיופיה. נוסף על כך, המשטר באתיופיה אסר על יציאת אזרחים מהמדינה, וגם מעבר של אזרחים מאזור לאזור היה בלתי חוקי.

בתנאים אלה צריך היה למצוא ליהודים נתיב בריחה סודי מאתיופיה לסודן ומשם להעבירם לאירופה- ולישראל. כדי לאפשר את המבצע וגם לזכות בשיתוף פעולה מצד שלטונות סודן, אורגן המבצע בסודיות גמורה במשך כמה שבועות.

פרסום המבצע ב-4 בינואר 1985 כמעט הביא להפסקתו. סודן נאלצה להפסיק את שיתוף הפעולה על ישראל עקב איומיהן של מדינות ערב. ממשלת סודן הפסיקה את הטסת היהודים לאירופה ואילו ממשלת אתיופיה מצידה החלה להתנכל ליהודים ולבשיירות שהיו בדרכן לסודן.

רק התערבותה של ארה"ב אפשרה את סיום המבצע ואת חילוץם של היהודים שנותרו בסודן: בהסכמת המדינות הנוגעות בדבר ובסיוע מטוסי תובלה אמריקנים הועברו כל אותם עולים מסודן לישראל.

בשנים שקדמו למבצע משה עלו ארצה בדרכים שונות כ-5,000 עולים מאתיופיה. במהלך המבצע עלו לארץ כ-7,000 עולים. שש שנים לאחר מכן, בין היתר עקב מלחמת האזרחים המתמשכת באתיופיה, הוחלט על יציאה למבצע "שלמה", במהלכו עלו ארצה עוד 14,000 עולים.

יהודי אתיופיה על המטוס במבצע שלמה

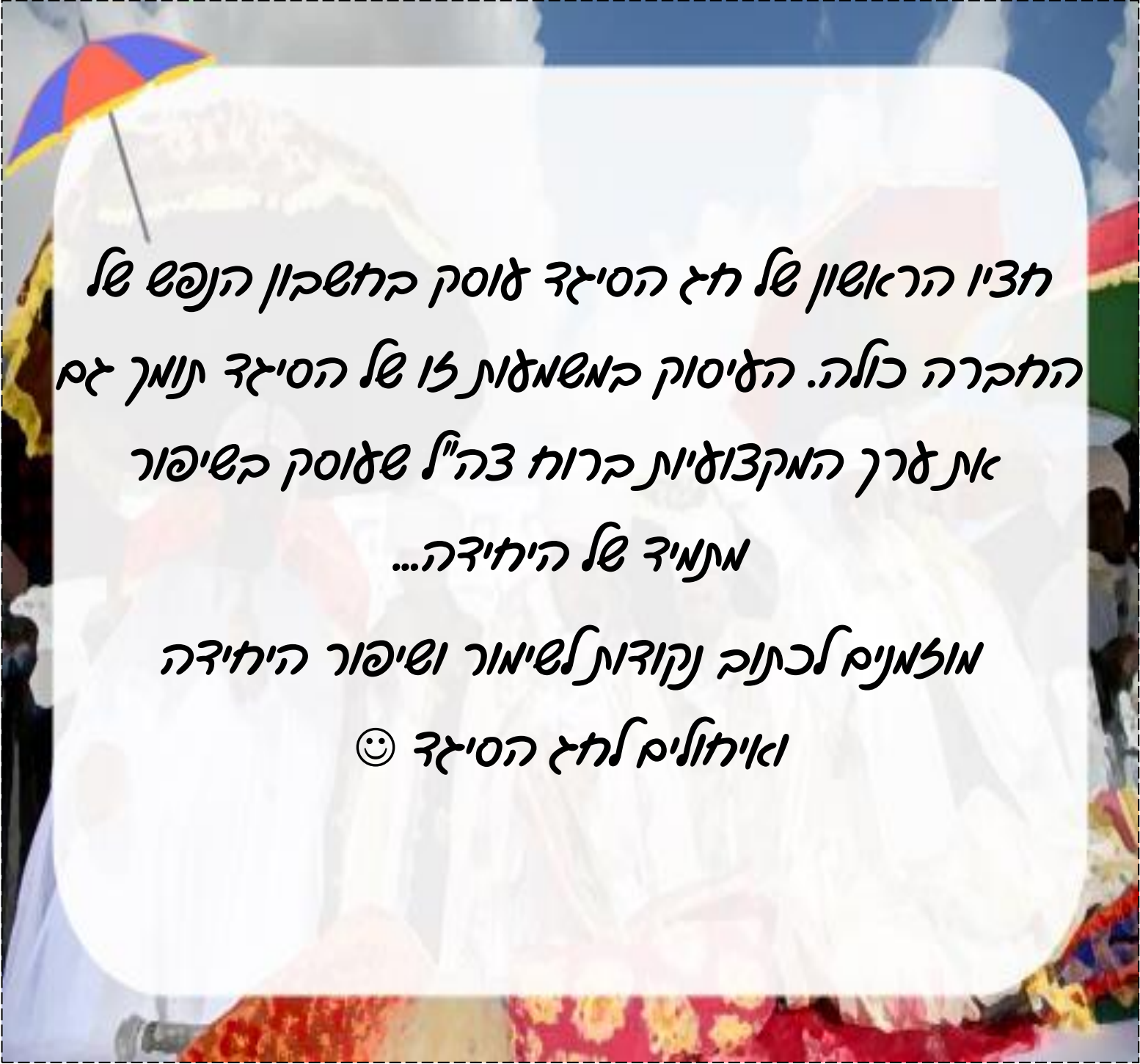
יהודי אתיופיה בנחיתה מהמטוס

יהודי אתיופיה בעליה למטוס

קיר #3 - קיר שיתופי:

על הקיר יהיה בריסטול גדול וטושים ועל ראש הקיר תהיה בקשה,
החיילים יוכלו לרשום ולשתף את מחשבותיהם...

חציו הראשון של חג הסיגד עוסק בחשבון הנפש של
החברה כולה. העיסוק במשמעות זו של הסיגד תומך גם
את ערך המקצועיות ברוח צה"ל שעוסק בשיפור
מתמיד של היחידה...
מוזמנים לכתוב נקודות לשימור ושיפור היחידה
ואיחולים לחג הסיגד 😊

קיר #4- קיר דיגיטלי :

מה ניתן להקרין?

1. שירים מיוטיוב:

- א. המסע לארץ ישראל - שלמה גרוניך
- ב. תמרדה - אי שם
- ג. שיר החסידה - שלמה גרוניך.
- ד. מבצע שלמה - רמי דקל.
- ה. חג הסיגד - מבחר סרטונים עם תמונות על החג ועל התפילה בארמון הנציב.

2. לומדה סיגד

לומדה - משחק אינטרקטיבי בנושא חג הסיגד.
יש להוריד את המשחק מראש מצה"לנט/ חינוך בכף היד.

3. סרטון על מבצע שלמה מתוך היוטיוב :

שמו ביוטיוב- "עליית יהודי אתיופיה | מבצע משה" מתוך ערוץ "כאן".

חלק 2 : מערך שיעור :

את כל המערכים ניתן למצוא [בעמוד חג הסיגד](#) בפורטל.

לא נפסיק ללכת לארץ ישראל

מערך למפקדים לחג הסיגד

קהל יעד: מפקדים עד דרג הסרן לו"ז המערך: 30 דקות

מטרות המערך:

חיזוק ערך אהבת המולדת באמצעות דיון על חג הסיגד

מטרות ביניים:

- היכרות עם חג הסיגד ומשמעותו
- בירור משמעותו של חג הסיגד בימינו לשירות הצבאי

מהלך הפעילות:

חלק א': "לא נפסיק ללכת לארץ ישראל" - 10 דקות

חלק ב': "האחד נשא את משאו של האחר" - 15 דקות

חלק ג': סיכום מפקד/ת - 5 דקות

חלק א' : הקשר לארץ

שאל את המשתתפים:

- מה ידוע לכם על חג הסיגד? מה משמעותו?

הסבר במילותייך למשתתפים:

חג הסיגד חל בכ"ט בחשוון, חמישים יום לאחר יום הכיפורים, ובו מתכנסים יהודים רבים יוצאי אתיופיה לטקס קהילתי משותף שבמרכזו חיזוק הקשר לארץ-ישראל וירושלים וחיידוש הברית עם התורה. זהו יום שבמרכזו **ערכות הדדיות, אהבת הארץ וחשבון נפש ציבורי**. בהתכנסות הסיגד באתיופיה היו הקייסים קוראים מספרי עזרא ונחמיה, בהם מתוארת שיבת ציון אחרי גלות בית ראשון, **בתקווה לחזור לירושלים**. התחברות בני הכפרים יחד מידי שנה משקפת את תחושת האחדות והלכידות של הקהילה היהודית העתיקה באתיופיה ששמרה על מנהגיה לאורך מאות רבות של שנים. בישראל הפך הסיגד לחג לאומי וההתכנסות המרכזית מתקיימת בטיילת ארמון הנציב הצופה אל-עבר העיר העתיקה בירושלים.

למפקד/ת – חלק למשתתפים דף המקורות (מצורף בסוף המערך) ובקש מנציג להקריא את השיר "המסע לארץ ישראל" – מקור 1 (ניתן גם להשמיע):

המסע לארץ ישראל/ מלים: חיים אידיסיס, לחן: שלמה גרוניך

ובלילה תקפו שוֹדְדִים בְּסִכּוֹן, גַּם בְּחֶרֶב חֲדָה, בְּמִדְבָּר דִּם אֲמִי, הֵיִרַח עָדִי וְאֲנִי מִבְּטִיחָה לְאֲחֵי הַקְּטָנִים:	הֵיִרַח מִשְׁנֵיחַ מַעַל, עַל גְּבִי שֶׁקֶ הָאֵכֶל הַדֵּל, הַמִּדְבָּר מִתְחַתִּי, אֵין סוּפוֹ לָפָנִים וְאֲמִי מִבְּטִיחָה לְאֲחֵי הַקְּטָנִים:
עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת, יִתְנָשֵׁם הַחֲלוּם, עוֹד מַעֵט נִגְיַע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.	עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת, לְהָרִים רְגָלִים, מֵאֲמָץ אַחֲרוֹן לָפָנֵי יְרוּשָׁלַיִם.
בֵּיִרַח דְּמוּתָהּ שֶׁל אֲמִי מִבִּיטָה בִּי; אֲמָא, אֵל תַּעֲלֵמִי; לוֹ הֵיִתָּה לְצַדִּי, הִיא הֵיִתָּה יְכוּלָּה לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָם שְׁאֲנִי יְהוּדִי.	אוֹר יִרַח, הַחֲזֵק מַעֲמָד, שֶׁקֶ הָאֵכֶל שְׁלֵנוֹ אֲבָד, הַמִּדְבָּר לֹא נִגְמַר, יְלֻלוֹת שֶׁל תַּנִּים וְאֲמִי מִרְגִּיעָה אֶת אֲחֵי הַקְּטָנִים:

עיד מעט, עיד קצת,
בקרוב נגאל,
לא נפסיק ללכת לארץ ישראל.

עיד מעט, עיד קצת,
בקרוב נגאל,
לא נפסיק ללכת לארץ ישראל.

עיד מעט, עיד קצת,
להרים עינים,
מאמץ אחרון לפני ירושלים.

למפקד/ת- הרחבה על השיר: חיים אידיסיס (נולד: 1959) הוא תסריטאי ובמאי ושלמה גרוניך (נולד: 1949) הוא מוזיקאי. בשנת 1991 עם התגברותה של העלייה מאתיופיה הקים שלמה גרוניך את "מקהלת שבא" שביקשה לשמר את המורשת המוזיקלית של יהודי אתיופיה והורכבה מעולים חדשים. אחד משיריה הראשונים של המקהלה היה "המסע לארץ ישראל" שהציג בפני הישראלים בפעם הראשונה את סיפור העלייה ותלאות הדרך של רבים מהעולים.

בעקבות השיר, ערוך שיחה בשאלות הבאות עם המשתתפים:

- רובו של השיר מציג את הקשיים העצומים שעמדו בפני העולים. מה לפי כותבי השיר הניע אותם במסעם?
- העולים שעשו את הדרך המפרכת מעולם לא ביקרו קודם לכן בארץ-ישראל או בירושלים, על-בסיס מה לדעתכם נשענה הזיקה והאהבה העמוקה שלהם לארץ?
- מה לדעתכם ניתן ללמוד ממורשת הכמיהה לציון שבאה לידי ביטוי בסיפורם של יהודי אתיופיה?

חלק ב': "האחד נשא את משאו של האחר"- על רעות בחג הסיגד

בקש מהמשתתפים לקרוא את הקטעים הבאים (מקור 2):

"חג הסיגד, מעבר לעניינו הרוחני-דתי הוא גם חג של שיתופיות, עזרה לזולת וסולידריות. היהודים באתיופיה היו פזורים בכפרים רבים ופעם בשנה היו עוצרים את מרוץ היום ומתקהלים למקום אחד. במהלך צעידתם מכפריהם לעבר מקום הטקס (שלעיתים נמשך ימים), האחד נשא את משאו של האחר, הכינו הצידה בצוותה, לנו זה לצד זה ופסעו זה לצידו של זה ועוד. כל היהודים באי הכפרים נהגו איש ברעיו כאילו הוא בן משפחתו הקרובה" (אבי מספין, "סיגד. לא רק לאתיופיים", ynet, 27/11/08)

"מזה כשלושים שנה, מאז העלייה המשמעותית הראשונה של יוצאי אתיופיה, בראשית שנות השמונים, קבעו המנהיגים הרוחניים של יהודי אתיופיה, כי יש להמשיך את מסורת חג הסיגד גם בארץ. היו לכך מספר סיבות, אך המרכזית שבהן הינה שחלקים נכבדים מהעם היהודי, ולאו דווקא מהקהילה, עודנו בגלות... הסולידאריות הכריעה את הכף. מאז, מידי שנה בכ"ט בחשוון חוגגים יהודי אתיופיה את חג הסיגד גם במדינת ישראל. יחד עם זאת, אנו, היהודים מאתיופיה, רואים וראינו תמיד בחג זה, את חגם של כלל ישראל שאיננו נפרד ממסורת ישראל, לא במנהגיו ולא בתכניו. בשיחות רשמיות והבלתי רשמיות בהן לקחתי חלק, ניכר כי יהודי אתיופיה חפצים לשתף בחג זה את כלל ישראל" (אבי מספין, מזל טוב – חג חדש וחגיגה של רב תרבותיות, ynet, 09/07/08)

למפקד/ת- הרחבה על הכותב: אבי מספין הוא ישראלי יוצא אתיופיה הפעיל לשימור והפצת התרבות של הקהילה היהודית באתיופיה, הוא שימש בעבר כדובר אגודת יהודי אתיופיה בישראל. דבריו בשני הקטעים שהובאו נכתבו סביב הפיכתו של הסיגד לחג ממלכתי בישראל בחוק מיוחד של הכנסת.

- מה בין חג הסיגד לערך הערבות ההדדית לפי מספין? מה הייתה משמעותה של ההתכנסות במהלך הסיגד באתיופיה? מהי משמעותה כיום?
- ההחלטה של ראשי קהילת יוצאי אתיופיה להפוך את חגם לחג ישראלי אינה מובנת מאליה, מה לדעתכם הניע אותם? מה ניתן ללמוד מהחלטה זו?
- מה המשמעות של חג הסיגד עבורנו כמשרתים בצה"ל? מה ניתן ללמוד ממנו לשירותינו הצבאי?

חלק ג': סיכום מפקד/ת

למפקד/ת- לפניך דגשים לסיכום השיעור:

- ביררנו מהו חג הסיגד ומשמעותו
- דנו בקשר של בני הקהילה האתיופית לארץ ובמסע עלייתם
- ביררנו את משמעות הסיגד לימינו ולשירותינו הצבאי
- ניתן להקריא את הפסקאות הבאות הלקוחות מתוך הכרזת העצמאות של מדינת ישראל (מקור 3) ודרכן לחדד את משמעות הקשר לארץ בתולדות העם ובימינו:

"לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית."

(מתוך מגילת העצמאות)

- הכמיהה לארץ-ישראל הייתה חוויה המשותפת ליהודים רבים בכל התפוצות; מהי משמעותה כיום בעבורנו כמי שחיים במדינת ישראל ומשרתים בצבאה?
- כיצד ערך "אהבת המולדת" מסייע לנו כדי לרתום את חיילינו למשימות העומדות בפניהם?
- הבא את ה"אני מאמין" הפיקודי-ערכי שלך ושתף במשמעות אהבת המולדת עבורך וההיכרות עם חג הסיגד כמפקד בצה"ל.

לא נפסיק ללכת לארץ ישראל - דף מקורות

מקור 1:

המסע לארץ ישראל/ מלים: חיים אידיסיס, לחן: שלמה גרוניך

ובלילה תקפו שוֹדֵדִים
בְּסֶכִין, גַּם בְּחֶרֶב חֲדָה,
בְּמִדְבַר דָּם אֲמִי, הֵיכָן עָדִי
וְאֲנִי מִבְּטִיחָה לְאֹחֵי הַקְטָנִים:

עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת,
יִתְגַּשֵּׁם הַחֲלוּם,
עוֹד מַעֵט נִגִיעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

בֵּיכָן דְּמוּתָהּ שֶׁל אֲמִי
מִבִּיטָה בִּי; אֲמָא, אַל תַּעֲלְמִי;
לֹא הֵיכָן לְצַדִּי, הִיא הֵיכָן יְכוּלָה
לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָם שְׂאֵנִי יְהוּדִי.

עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת,
בְּקֶרֶב נִנְאָל,
לֹא נִפְסִיק לְלַכֵּת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת,
לְהָרִים עֵינַיִם,
מֵאֲמָץ אַחֲרוֹן לִפְנֵי יְרוּשָׁלַיִם.

הֵיכָן מִשְׁנִית מַעַל,
עַל גְּבִי שֶׁקָּהָאֵל הִדָּל,
הַמִּדְבַר מִתְחַתִּי, אֵין סוּפוֹ לִפְנֵים
וְאֲמִי מִבְּטִיחָה לְאֹחֵי הַקְטָנִים:

עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת,
לְהָרִים רַגְלִים,
מֵאֲמָץ אַחֲרוֹן לִפְנֵי יְרוּשָׁלַיִם.

אוֹר יָרַח, הַחֲזֵק מַעֲמָד,
שֶׁקָּהָאֵל שָׁלַנו אֲבָד,
הַמִּדְבַר לֹא נִגְמַר, יְלֻלוֹת שֶׁל תַּנִּים
וְאֲמִי מִרְגִיעָה אֶת אֹחֵי הַקְטָנִים:

עוֹד מַעֵט, עוֹד קֶצֶת,
בְּקֶרֶב נִנְאָל,
לֹא נִפְסִיק לְלַכֵּת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

מקור 2:

"חג הסיגד, מעבר לענייני הרוחני-דתי הוא גם חג של שיתופיות, עזרה לזולת וסולידריות. היהודים באתיופיה היו פזורים בכפרים רבים ופעם בשנה היו עוצרים את מרוץ היום ומתקהלים למקום אחד. במהלך צעידתם מכפריהם לעבר מקום הטקס (שלעיתים נמשך ימים), האחד נשא את משאו של האחר, הכינו הצידה בצוותה, לנו זה לצד זה ופסעו זה לצידו של זה ועוד. כל היהודים באי הכפרים נהגו איש ברעיו כאילו הוא בן משפחתו הקרובה"

(אבי מספין, "סיגד. לא רק לאתיופים", ynet, 27/11/08)

"מזה כשלושים שנה, מאז העלייה המשמעותית הראשונה של יוצאי אתיופיה, בראשית שנות השמונים, קבעו המנהיגים הרוחניים של יהודי אתיופיה, כי יש להמשיך את מסורת חג הסיגד גם בארץ. היו לכך מספר סיבות, אך המרכזית שבהן הינה שחלקים נכבדים מהעם היהודי, ולאו דווקא מהקהילה, עודנו בגלות... הסולידאריות הכריעה את הכף. מאז, מידי שנה בכ"ט בחשוון חוגגים יהודי אתיופיה את חג הסיגד גם במדינת ישראל. יחד עם זאת, אנו, היהודים מאתיופיה, רואים וראינו תמיד בחג זה, את חגם של כלל ישראל שאיננו נפרד ממסורת ישראל, לא במנהגיו ולא בתכניו. בשיחות רשמיות והבלתי רשמיות בהן לקחתי חלק, ניכר כי יהודי אתיופיה חפצים לשתף בחג זה את כלל ישראל"

(אבי מספין, מזל טוב – חג חדש וחגיגה של רב תרבותיות, ynet, 09/07/08)

מקור 3:

"לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית."

(מתוך מגילת העצמאות)

